

Передплата

«РУСЛАНА» всяють:

з Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
за пів року . . . 10 кор.
за чверть року . . . 5 кор.
за місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
всилкою 7 доларів, або 12
рублів; з всылкою двічі
в тиждень 5 1/2 долара, або 10
рублів; з всылкою що субо-
ти 4 1/2 долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу мь вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш.
бо руске ми серце і зіра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5 1/2 год. по полудни.

Редакция, адміністрация. і експедиция «Руслана» при ул. Осоловських ч. II. партер (фронт від ул. Тихої). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсманова.

Рукописи вертає ся лише на попередче застереженє.

Рекламації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні доносеня по 30 сот. від стрічки.

Дорожня а класова політика.

(X) В останніх днях в посольській палаті була переведена вельми широка розправа в справі дорожні і ми вже обговорюючи коротко сю розправу в політичнім огляді, дозволили собі висловити деякі сумніви що до заради дорожні такими способами, які вказували ріжні бесідники. Нині вертаємо ще до сеї справи, котра зарівно доторкує ся всіх верств суспільности і дає ся відчувати ріжним станам і заводам.

Дорожня проявила ся не тільки що до предметів поживи, але й грошева торговля виказує, що й гріш подорожів. Навіть Австро-угорський банк, відомий до недавна яко наїдешевше жерело, вимагає від позичок 5% і ся дорожня захопила цілу Европу. Однак можна вже бачити позначки подешевлення, які проявляють ся в Америці і відобють ся також на робітничій платі на що ми також звертали увагу нашої суспільности, котра достарчає багато робочих сил до країв заморських, котрі небавом можуть там показати ся злишними і вернути розчарованими.

Що до предметів поживи бачимо вже певне обниженє ціни на цукрі, а можна сподівати ся, що й інші предмети поживи почнуть в ціні спадати. Подешевленє паші наслідком ліпших урожаїв (з виїмкою Франції) пособляє годівлі худоби, а крім того наслідком дорожні зменшило ся застрєбованє споживи. Очевидно можна ще тільки

сподівати ся злагоди дорожні, бо такої загальної господарскої прояви не можна змінити нараз тим більше, що она виступила не тільки в Австрії, але в цілім світі. Зарада дорожні в Австрії обусловлена до того ще угодою з Угорщиною і всякі постанови законодатні в тім напрямі можуть бути переведені лише в порозуміню з угорським правительством, як се виказував в розправі в держ. раді міністер торговлі.

Сі невідрадіні відносини намагали ся підчас розправи в держ. раді, як і на вічах вихисновувати соціялісти, щоби себе виставити яко справдешних і одиноких спасителів і опікунів широких верств суспільности і вказували при тім на інші верстви суспільні особливо на хліборобів, що ніби то они в своїй користодюбовности є головною причиною нужди, яку спричиняє загальна дорожня.

Ми вже чули нераз, як соціялісти і в посольській палаті і на вічах вказували на національні спори яко одну з головних причин невідрадних відносин в державі і виставляли загальне і рівне право виборче яко одинокий, чудотворний лік, котрий може усунути всяку народно-політичну боротьбу так, що законодатні тіла будуть могли зайняти ся суспільно-політичними і господарськими питаннями і зарадити нужді широких народних верств. Тимчасом сей лік не показав ся так чудотворним, як впевняли соціялісти і інші їх прихильники, бо держ. рада не успіла за чотири майже ро и перевести закона про загальну обезпеку, котрий міг би принести великі пільги тим найб-

днійшим верствам суспільности. Національні спори розгоріли ся ще більше в народнім парламенті, перенесли ся і до соймів і там і тут спинають законодатну діяльність і поправу економічного положення.

Але як лік на народні справи, так само і лік на дорожню подаваний соціял-демократами довів би до хвилевого обниженя ціи предметів поживи головно по містах, іменно мяса, а міг би підкопати головні підвалини державного встанованя. Соціял-демократи споглядають на світ із становища чисто класової політики, з становища своїх робітничих інтересів, не турбуючи ся зовсім іншими верствами суспільними. Тимчасом держава заселена ріжними народами, а ті знов зложені з ріжних верств суспільних, котрі становлять одну народну цілість, а спожива і витворчість сих верств народних повязані тисячними нитками. Тимто обовязком держави є, дбати про вирівнанє тих інтересів, а не провадити якусь односторонню політику класову. Нема найменшого сумніву, що хлібороби є головною підвалною держави і всіх інших верств суспільних і влучно висловив ся наш поет, що хлібороб «кормить держави своїми руками». Тимто обовязком держави і правительства є, пособляти розвиткови хліборобства, давати ему охорону, бо сего вимагає не тільки добро самого селянства, але й добро мшачьства і інших верств суспільних. Засібне селянство є головним жерелом доходу для промислу і вго витворів, без яких оно не може обійти ся на селі.

Очевидно і мшачьство вимагає опіки

Др. Осип Маковей.

По дорозі в рідне село Федьковича.

(Дальше).

Почала ся невидана, чисто рабівнича експлютація лісів. В низу велика гірська ріка, багато великих і бистрих потоків, дерево сплавляти не було тяжко і не дорого, Черемош заносив дараби до Прута, до трачок в Румунію, в Росію, ліси були неперебрані, — так міліони смерік ішли роками низом рікою, а горі рікою в кишені жидів міліони грошей. Тоді то за короткий час забогатіли ті славні тепер у горах жидівські роди Шерфів, Секлерів, Грайфів і багато інших, що цілій долині понад обома Черемошами, понад Путилівкою і дальше аж в околиці Селелина надали своїми палатами, домами і божицями цілком інший вигляд, ніж мали сі сторони перед пів сотнею літ. Ви ідете селами аж у Путилів і дивуете ся, як мало поври дорогу гуцульських хат. Колись були тут Гуцули, а тепер вони у верхах та у дебрах, далеко від головного шляху; на їх же місці розліли ся жиди. Не забуду одної гуцульської хати в Петрашах при дорозі; який чудовий вид перед собою мав Гуцул; як він се гарно дібрав собі місце! Панорама — хоч малюй! Так; тільки біда, що в сій хаті сидить тепер уже не Гуцул, а жид і має коршму, де продає гуцульський вітриоль, таку страшну горівку, що єї чути з далека аж на 200 кроків...

З пів столітя треба було, щоби обдерти сі

гори з лісів. Алеж бо й обдерли їх до каменя! Треба бачити ліси, що валежать до камери і православного релігійного фонду, і порівняти їх з тими лісами — чи то так із сими голими строминами гір, щоби зрозуміти ріжницю між розумною лісовою господаркою і рабівничою. Ліси камери і фонду все ще пишуть ся своєю величию і зеленю, бо їх вирубують і засаджують розумно, а ті ліси, що їх жиди купили від людий, просто щезли, лишаючи по собі великі простори «карсту», каміністі осуги, по котрих нераз несподівано спадають на дорогу цілі скали. Від Вишніці далі в гори понад обома Черемошами і бічними потоками можна всюди бачити такі гори, про котрі вже тепер Федькович не написав би, що на них зеленіє смеречина і пташки співають, бо се сиві, каміністі пустині, хиба що сама природа помагає собі та вкриває сі пустині травою і крутим ялівцем. Навіть цілі гори розлазять ся. Хто не вірить тому, нехай поїде за Розтоки над потік Товарницю і побачить там дивне диво, як ціла гора розплескала ся і лізе — справді лізе, хоч не помітно — в Черемош, так, що готова колись загатити русло ріки.

Пояснюють се тим, що вода з дощів не може тепер стримати ся на безлісній землі, входить глибоко у спід, спинає ся там на якімсь покладі і так на воді пливе помалу в низ вся велика верхня верства, міліони кубічних метрів каміня та землі.

В лісах, що колись були власностию Гуцулів, довгі літа працювали вони, як робітники, рубачі, теслі і керманічі дараб — і що заробляли, та знову лишали у жидів, купуючи собі поживу і т. п. Та прийшов час — отсе вже за нашої

пам'яті — що не стало лісів і не стала зарібків; прийшла біда. Жиди, що привикли за сотку заробляти тисячку або й більше, не знали, що починати з призьбраними капіталами і розвизували Гуцулам гроші на лихву, та не таку просту лихву, щоби прокуратория мала право за се чіпати, а на хитру. Замовить жид у Гуцула 200 ковбків, бо знає, що він має ще кусень ліса, але десь далеко у неприступній дебрі. Дає йому на руку 400 зр. і каже, що сі ковбки на означений речинець мають бути там і там. Наперід знає, що Гуцул не впорає ся на час, бо не годен, — і справді речинець минає, жид жалує ся що має через те велику втрату, бо і він мав на час доставити сі ковбки комусь іншому — минає ще якийсь час — і вже пішло господарство Гуцула на ліцитацію.

Або є в горах такі ґрунти, що належать до кільканацяткох господарів. Кождий має свою ідеальну пайку, н. пр. 1/18, Жид купує від кількох їх пайки — влезить під бік Гуцулам, — радить їм відкуцити сі пайки від него, Гуцули роблять контракт на тяжких умовах, не дотримують і тратять все.

Або позичає жид Гуцулови гроші під умовою, що нікому іншому не сьміє продати того, що буде мати на продаж (худобу, бриндзю і т. п.), тільки йому, очевидно таньше. Або бере жид на свої харчі бездітних Гуцулів під умовою, що по їх смерті їх ґрунт буде його, виправляє їх при помочи горівки дуже скорньоко на тамтой сьвіт і — забирає ціле господарство... Всюди не проста, а посередна лихва; вона звичайно має законну форму, хоч проте є чистим рабунком на темних людях.

Так то склало ся, що як знавці гір ка-

і захисту проти дорожні і нужди. Довіз заморського мяса може вчаси зарадити сій нужді, але крім того треба дбати о поблюванє годівлі худоби, о охорону проти визиску торговців і посередників торгових.

Треба отже обминати всякої клясової політики, бо така може бути тільки односторонна. Тільки така політика, котра має на бачности всі верстви суспільні, може бути політикою народною і відповідає також засадам християнсько-суспільним, котрі повинні обнімати цілість народу і всі єго справи. Оперта на таких основах політика може довести до порозуміння, до вирівняня всіх ріжниць і сприв, наколи не буде подоби перецінювати ся а підпорядкує ся їх загальним, висшим цілям і інтересам.

З церковної ниви.

Папський декрет в справі фінансових підприємств духовенства.

Що йно повив ся урядово новий декрет Єго Святости про участь духовенства в фінансових підприємствах. Папа розпорядив, щоби духовні, черці і святські, не приймали віяких начальних урядів в банках, кредитових інституціях, селянських господарських касах або ладницях, або коли займають такі становища, щоби її протягом чотирох місяців зложили, хіба що одержали би на се окремиї дозвіл Апост Столиці. Декрет сей відносить ся — се треба особливо зазначити — тільки до участі духовних на начальних одвічальних становищах. Участь „радою і ділом“ одобрює Папа зовсім виразно, а навіть прямо приказує пособляти сим підприємствам, котрі основані для дочасного добра вірних. Наміром сего декрету було, щоби духовенство відвернути від значного збочення від своїх душпастирських обовязків а також охоронити перед всякими суперечностями.

Дословний переклад латинського тексту сего декрету, підписаного консисторскою конгрегацією звучить ось як:

„Післа науки св. Апостола Павла „Nemo militans Deo implicet se negotiis secularibus“ було сталим законом і святою наукою Церкви, щоби духовні не були начальниками святських інтересів, окрім певних особливих і надзвичайних случав і відповідного дозволу, бо они повинні себе ба-

жуть — четвертина всіх ґрунтів у горах належить уже тепер до жидів, а до того вся Гуцульщина так передовжена, що повна руїна єї неминуча.

Вся давніша господарська система Гуцулів основувала ся на плеканю худоби; вони з худоби жили. Тепер що найкрасші полонини в жидівських руках, Гуцули не має де пасти своєї худоби; сіна нема — плеканє худоби упало. Задля недостатку паші тому два роки багато худоби вигинуло, решту Гуцули продали за безцін, купити нову не було за що — і так сего року стояли гуцульські полонини, які є, пустопаш. А тут усе до життя треба купити, бо у верхах збіже не родить ся. Зарібків на місци нема, бо вже лісів нема, — треба йти в світ за очи. І йдуть у Румунію, у Босну, в Росію, навіть у Галичину в поли робити. Богатших Гуцулів тепер у горах дуже мало — всі знають їх назвати, такі вони тепер славні. Дійшло до того, що багато біднійших жидів, таких, що припізнали ся, не має тепер уже чоґо в горах сидіти і бабирає ся; нема вже з кого добре жити, так чоґож сидіти?

До того всего побило Гуцульщину ще й друге відоме нещастє. Полові хороби нищать їх село за селом; дві генерації вже перетровні, дітий у Гуцулів дуже мало — і не знати, що з них буде.

Треба лікарів, треба шпиталів у кождім селі, треба острого при женитьбах, — тимчасом все те відкладає ся на будуче. Міліонери жиди, що стали панамі на руїнах Гуцульщини, сидять собі спокійно у своїх віллях і палатах — і жад-

чити на о много висших становищах як святські справи. Тому конечно, щоби они, як се св. тридентинський собор бажає, пильно зважали також на такі постанови, які приказово і спасенно видано що до обминаня земських справ.

А що в наших часах з Божою помічю повстали серед християнської суспільности ріжнородні діла для дочасного хісна вірних, особливо банки, кредитові інститути, господарські каси селянські і щадницї, повинно духовенство також єї діла вельми похвалювати і їм пособляти, але не так, щоб се єго відтягало від єго власного уряду і достоїнства, не задержували єго в області спорів і не виставляли на клопоти і небезпеки, які лучають ся при таких справах.

Тимто Св. Отець, напамінаючи духовенство і приказуючи єму, щоби радою і ділом пособляло охороні і зростови таких інституцій, сим декретом безглядно заборонює духовним, святским і монахам, приймати єї уряди і розпоряджує уступити з тих урядів, з котрими вжуть ся клопоти, зобовязаня і небезпеки заряду, себ то з уряду президентів, директорів, адміністраторів, касиєрів і тим подібних занятій. Папа розпоряджує отже, щоби всі святиченики, котрі тепер справують такі уряди, протягом чотирох місяців від виданя сего декрету оповістили своє уступленє і що в будучий віякий духовний не може приймати на себе і виконувати такого уряду, не діставши попереднього окремого дозволу Святїшої Столиці.

Ухвали головного католицкого комітету.

Головний католицкий комітет для Австрії вибрав на місце уступившого председника ґр. Сильва-Таруки князя Зденка Лобковица председником дня 25. листопада с. р. На сїм засіданю окрім инших важних справ порушено з почину диецезального комітету в Інсбруку гадку, щоби з оглядом на успіх там відбутого католицкого віча в будучий щорічно в иншим місті збирало ся загальне австрійське католицке віче з узглядненєм ріжних країв і народностей. Головний католицкий комітет, хоч годить ся з сим поглядом інсбруцкоґо комітету диецезального, постановив з важних причин в 1811. р. не скликувати загального австр. віча, але дораджувати диецез. комітетам, щоби скликували краєві католицкі віча в слідуючїм році. Але щоби рік 1911. не проминув без зборів репрезентуючих цілу Австрію, ухвалено в часі, який буде пізнійше поданий, скликати ширше представництво всіх диецезий імо-

ному з них і на думку не приходить, хоч малий шпиталь поставити для сих нещасних гірників! Нічоґо казати, вдячні міліонери... Звісно, тепер у нас непопулярно і „негуманно“ мати які небудь жалі і претенсії до сих новітних опришків, тепер дуже легко заслужити собі на прїзвище некультурного антисеміта; однак вистанє лише переїхати ся нашими горами і придивити ся руїні Гуцульщини, щоби почути в собі глибоку ненависть до сих лихварів, що ані маленької паїчки своїх маєтків, зароблених на Гуцулах, не хочуть обернути на їх користь. Ся ненависть повстає в душі якось так раптом, як злива в горах, і нема способу позбути ся єї, все мулить душу, бо хоч може русько-жидівська згода на папери наказує мовчати про ровбїї і кривду, та жалко-ж і своїх людей, хотїлось би бачити хоч малі докази сеї „згоди“ з боку жидів не у пустих словах, а на ділі.

Не здаєть ся, але цілком певно ніґде в нас ся русько-жидівська згода так не цвила, як у Вишніцькїм повіті, звідки послом є д. М. Василько. І жаден з руських послів стїлько для жидів не напрацював ся, як Василько. Жиди в горах знали, що мають свого певного овїкуна. І сей самий Василько торік на смерть переполохав жидівських головачів, вібраних у Стронци-Путилові, промовою, в котрій делікатно сказав, що жиди повинні вже раз зглянути ся на потреби народу. А сей нарід і сам задокументовав свій теперїшний настрій: у Плесці, у Тораках, в Устю-Путилові, в Конятині, Яблонці, Виженці і Шипоті приватним буди двірниками (війтами) жиди і громадські ради були переважно жидів-

вірно до Відня (Осїдок „Kathol. Zentralcomite“ в тепер Wien I. Bäckerstr. 9.).

Пора би подумати і про русько-католицке віче.

Проти т. зв. вольнодумства в Чехах.

Прага є гніздом організації т. зв. „вільної думки“. Ческа секція міжнародної „Вільної думки“ і німецька ґрупа новариства „Вільна Школа“ подали собі руки і не минє один тиждень без манїфестаційних зборів. Перед трема тижнями виступав там ексезуїт Генсбрех, минушого тижня підношено там протести проти промови віденьського віцебурмістра Порцера і проти „клерикальної переваги“, тепер знов манїфестация за Толстоем, у котрого їм припало найліпше до вподоби „проданє християнство“. Конєць таких манїфестацій звичайно „Los von Rom!“ виступайте з католицкої Церкви! На жаль присутна на тих манїфестаціях публика не може вволити тим домаганям, бо 90% се Жиди.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Промові председника ческого клубу д-ра Фідлера присвячує N. fr. Presse окрему передовицю. Сей посол заявив готовість радити над начерком закона про управильненє язикових відносин в краєвих урядах в Чехах. Про таку справу перед півроком не можна було навіть згадувати, щоби не розбити держ. ради. Багато отже змінило ся, змінили ся Крамарж і Шустершіч, а також Німці. Всі бажакоть мира. Надїї починають сповняти ся і промова д-ра Фідлера заслуґує, щоби її зазначити.

Той сам дивний занєвняє, що нарада віденьська має бути вихідною точкою до нової акції угодової. Від успіху сеї наради буде зависимий вигляд пражської конференції.

В держ. раді говорять, що по кориснім вислідї віденьської наради послїдує обнова кабінету. З иншого боку запевняють, що реконструкция не так близка, бо треба виждати висліду пражських нарад.

Заграниця.

В Англії правительственні сторонництва триюмфували, бо третій день виборів оживив їх надїї і поправив вигляди правительства. Ліберали не тільки відзискали втрати

ські. Гуцули всіх жидів повикадали і з вїйтства і з рад, тільки у Стронци-Путилові лишив ся вїйтом Маркус Грайф, чоловік, як кажуть, справді людяний, і в Тораках у радї є ще жид. (В инших громадах Вишніцького повіта вїйтами були Гуцули).

Був се без сумніву ґрімкий протест народа — і такий проворний посол, як д. Василько, зараз зміркував, який се вітер повив. Звідси і „страшна“ промова його, на котру довго нарікали черновецькі жидівські газети, посуджуючи посла о лукавство і нещирість. Із сеї причини і ще з инших русько-жидівська згода на Буковині дуже ослабла; показало ся, хто був лукавий...

Дивним дивом склало ся так, що по таких виборах в гуцульських громадах одної ночі згорїли всі будинки д. Огородніка, котрий найбільше займав ся виборами. Будинки були обезпечені на 15.000 К, а страти було на 50.000 К. Розуміє ся, причина пожару невідома і я не беру ся єї вгадувати.

Тут би треба Золї з його майстерським копіюванєм життя, щоби він вибрав у наших горах сї страшні „житєві документи“ і кинув ими в голови тих пустословних писарчуків, що за правдиві і зичливі для народу замїтки відсуджують чоловіка від честі і віри. Може би опам'ятали ся, коли їм справді не голосні принципи, а гірка народна біда на серци...

(Конєць буде).

перших двох днів, але ще один голос більше, а консерватисти знов впевнюють, що їх сила в сільських виборах і там они побідять. З 298 вибраних послів було 152 правительствених, а 146 опозиційних. Уніоністи велими пригноблені, а їх денник Standard пише: Стоїмо перед скоком в непевність. Здає ся, начеб близькою була коаліція ліберально-радикально-ірландска, а з її ласки ірландска автономія. Morning Leader запевняє, що вчерашній день знищив надії уніоністів і обезпечив правит. більшість. Daily News каже, що населене заявило ся за усуненем права veto лордів і так мусить бути.

В Італії нанесено кабінетови Людаттого в сенаті велике поразенє, бо постановлено там ухвалений вже в посольській палаті закон про народні школи відослати назад до комісії. Кабінет зібрав ся на нараду і імовірно подасть ся о відставку. По нараді звіщають що Людатті відкличе ся виразно о довіре до палати, а коли сего не ухвалять, уступить.

Просимо відховити перегплату.

Новинки.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Якова; римо-кат.: Пресвь. Д. М. з Л. — В неділю: руско-кат.: Стефана; римо-кат.: Дамазія.

— Збори тов. св. Павла відбули ся вчера при участі около 150 священників. Збори привітав о. митр. Білецький, почім обняв провід о. крилош. Громницький з Тернопіля. Народи відбували ся незвичайно поважно. Близші вісти надіємо ся подати в найближшій числі.

— Кудя дѣвались пожертвованія на бурси? — таке питанє завдав „Галичанинъ“ (ч. 266.) в формі „запроса изъ провинці“. Відома загально, а навіть стверджена в російській пресі річ, що останніми роками пливли в Росію великі фонди на удержуванє „русскихъ“ бурс, в яких мають виховувати ся наші яничари. Часть бурс за ті гроші заложено, однак, як пише „Галичанинъ“ „пожертвованіе десятки тысячъ пропадаютъ въ бездонныхъ карманахъ нѣсколькихъ генераловъ радикально-новаго курса“. „Галичанинъ“ грозить, що коли єі „генерали“ безпородно не звернуть грошей бурсам, то він буде зневоленій „раскрывать всѣ фактическія и цифровыя подробности этого грязнаго злѣянія“, бо сего домагають ся не лише „обманутые жертвователи“, але також єі люди, які ведуть бурси, а які в надії „пособій“ відкрили бурси на великі розміри, а тепер мусять „своими карманами отвѣтити за неправильности гг. предводителей“.

Замітне, що єі „генерали“ від крадіжки повідомили жертводавців, що всі „денги“ обернено на цілі ними вказані, а коли неправда вийшла на верх, почали викручувати ся, що вони ужили грошей на „политическія і будто общенародныя цѣли“ і що їх небавом звернуть зі „страшно дѣравыхъ кармановъ“. Цікава річ, чи згадані „генерали“, яких поки що „Галичанинъ“ не називає по імені, пустять ся на дорогу „опроверженій“... Ей, „воры, воры истинно-русские! мошенники бесспорные...!“

— „Овочі русофільского „просвѣщенія“. Під сим заголовком подало вчерашнє „Діло“ допис з Самбора, яка свідчить наглядно про злочинє в тамошній бурсі общ. ім. Качковського. Дня 7. грудня о год. 11 рано напав нечаяно з заду на коритарі в гімназії прогнаний „русскій“ ученик Юрко Качмар на катехита гімназії о. Гадзевича і зневажив єго чинно в хвилі, як він виходив з III клася. Качмара увязнено. Перед місяцем прогнано єго з гімназії за те, що вислав листи з погрозами до дир. Шафрана і о. Гадзевича. Коли в Качмарі викрито автора листів, управа бурси вислала до дирекції гімназії заяву, що Качмара виключає з бурси. В дійсности однак Качмар перебував дальше в бурсі аж до хвилі нападу на о. Гадзевича. Префектом бурси є проф. Гімн. о. Ільницький, який не має ніякої поваги серед молодежи і сим панотчиком повинні би вже раз заопікувати ся шкільні власти. Се впрост скандал, що учителем молодежи може бути у нас в Галичині такий скрайній радикальний, москвофільський агітатор, як о. Ільницький. Качмар виробив собі вже паспорт до Росії, де має робити „карьеру“. Причиною нападу має бути те, що о. Гадзевич міг би вістати катехитом після о. Гімн. а москвофіли в сей спосіб хотіли би не допустити, щоби чоловік, свѣтовий, народовець, яким є о. Гадзевич, таку посаду одержав.

— Вістки з України. Минулої середі відбув ся в „Українськім Клубі“ в Києві вечерок в честь пам'яті В. Доманицкого. На вечерку відчитано реферати про житє, про літературну діяльність

і про похорони локійника. — В народній аудиторії в Києві відчитано оноді для дітей дві лекції „Малороссія“ і „Жизнь Т. Г. Шевченка“.

— З москвофільської гумористики. У Львові вийшов москвофільський „Русскій календарь“ на 1911 рік. На 71. стор. сего календаря є поміщенє оповіданє Чехова п. з. „Ванька“. Під сим оповіданєм стоїть так підписано: „Перевела (значить із російського!) И. Григорієвна“. І як тут погодити москвофільську правду? Они все кричать, що російська мова, а та, що говорять наші люди, є та сама, а тимчасом не поміщують оповіданя Чехова по російськи, лиш перекладають на руске!

— Ремісничя „Зоря“ в Станіславові. Дня 20. листопада відбули ся основательскі збори філії львівського товариства руских ремісників і промисловців „Зоря“ в Станіславові. До виділу вибрані: Михайло Клиновский, голова, Антін Василько; заступник голови, Северин Снігурович, секретар, Петро Чернявский, скарбник, Іван Полудранка, поборець, Дмитро Пелехович, бібліотекар і господар Заступниками виділових вибрані: Петро Савка, Йосиф Вуковецкий і Никола Пещук. До комісії контрольної увійшли: Юліян Баранок, Михайло Снігурович і Василь Лукасевич.

— Незатвердженє статуту „Русского Банку“. Буковинські москвичі, щоби кинити Союзови руских хліборобских спілок на Буковині „Сел. Каса“, а також, щоби мати спримогу діставати як найбільше гроша на ширенє русофільства на Буковині, задумали оснувати в Чернівцях союзний „Русскій Банк“. Однакє краєвий суд торговельний не затвердив статутів того банку і він не може бути оснований. Суд умотивував свою відмову сим, що є переконаний, що такий банк буде служити русофільским цілям, та що не може мати довіря до тих людей, що хотять вєсти сю інституцію.

— Злука академиків на Буковині. Відпоручники черновецких українських академічних товариств: „Православна Академія“, „Союз“ і „Січ“, утворили комітет, що має на меті згуртувати все українське студентство Буковини до праці на полі просвітнім. Згаданий комітет поробив вже перші кроки в сім напрямі.

— Огородничо-садівничий курс в Милованю отворено дня 5. с. м. На сей курс прийняла „Просвьіта“ 37 селян в віці від 18 до 20 кілька літ. На отворенє курсу приїхав від Гол. Виділу „Просвьіти“ о. Т. Лежогубский. Рано того дня місцевий парох о. Бачинський відправив Службу Божу, а потім всі учасники удали ся до давного двора, закупленого „Просвьітою“. Перший промовив о. Бачинський, потім о. Лежогубский, а дальше директор школи п. Думка. Відтак наступили деклямації, а хор місцевої читальні відспівав кілька пісень. На курсі будуть учити агроном п. Твориццо, садівник п. Франчак, о. М. Бачинський і акад. Магалає.

— Сумна дійсність. (З листа до редакції „Ради“). Сумна наша дійсність: багато в нас „малороссів“, дуже мало Українців-робітників на рідній ниві і через те остання й поростає, „кукілями“, „вівсюгами“ та подібними розкошами. Сила віршів, віршовників.. Напа національна хвороба „віршописаня“ більшає, розповсюджує ся (і в Галичині теж саме. Ред.). Врешті, — і справжніх віршів, на котрих булаб помітна іскра Божя, мало, сили йдуть марно — і книжок на пекучі сучасні питання рідного села по кооперації, хазяйству, промисловості — теж мало. Боляче почуваети себе при згадці, що таких людей, як Борис Грінченко та Василь Доманицкий вже не стало. Такі діячі нам тепер найпотрібніші! Книжки В. Доманицкого про те „як хазяють селяни“ за кордоном, кооперацію та товариські крамничі не раз ставали мені до помочи в моїй діяльності: єі книжки мають на селян великий вплив. Не можу не пригадати одного випадку в катеринославскім повіті — скілька літ назад. Ті самі селяни, які у день висловились, що „книжка помужичкому“ — панські примхи — через скілька годин, з вечера трохи не до півночи, з захопленєм слухали хлопця, котрий їм читав про те „як хазяють селяни за кордоном“ — книжку В. Доманицкого. Добре хазяють селяни за кордоном. Дай Боже нашої України більше таких діячів — як небіжчик Доманицкий і в нас тоді будуть селяни хазяювати не згірш — як і за кордоном. — Агроном Олекса Гладченко.

— Жидівска етика. Краківський адвокат жид Зайнфельд, про котрого величезні обманьства ми вже згадували, а котрого тепер випущено вже за кавцією 100.000 К з в'язниці, був шкільним і університетским товаришем звісного польского поета Казимира Тетмаєра. Користаючи з того просив нераз п. Тетмаєра о підписанє векслів. Поет не відмовляв, а коли треба було пролонгувати підписував нові а звороту старих не домагав ся. Тим способом підписав векслі на кілька тисячів, а в обігу показало, ся їх аж на двацять кілька тисячів. Родина Зайнфельда заявила, що нехай собі платять ті векслі п. Тетмаєр, скоро він на них підписаний. Отже властители векслів кинули ся на майно поета, тим

більше, що знали, що Зайнфельд є банкрутом П. Тетмаєр хочачи ратувати ся, пішов оноді зі своїм адвокатом до в'язниці і зажадав від Зайнфельда деклярації, що ті векслі належать до него, до Зайнфельда а не до Тетмаєра, що гроші взяв Зайнфельд і що Зайнфельд є обовязаний ті векслі заплатити. Зайнфельд підписав таку деклярацію, то однак рішучо не може ратувати п. Тетмаєра і він тепер за своє добре: серце, за прихильність для товариша Жида буде мусів наложити своїм майном і заплатити кількадесять тисячів.

— Наказ ся. В Парижі уживає поліція замкнених возів, в роді омнібусів, до перевозеня злочинців до поліційних в'язниць. Того рода вози називають ся там кошами (paniers). Одним таким возом перевозено раз більше число осіб, помежи якими находив ся небезпечний пташок, за котрим поліція довго слідила, заким єго дістала в свої руки. А що в тім дні не треба було перевозити більше нікого, то уміщено вів, яким перевозено сю небезпечну птицю, в шопі товариства, яке на підставі умови ті вози доставляє поліції, а саму шопу замкнено на ключ. Около півночи однак почули люди, що спали недалеко шопи, страшний крик. Коли переконали ся, що голос добуває ся з шопи, то отворили її і тоді пересвідчили ся, що в возі находить ся чоловік. Отворили отже вів і побачили чоловіка з наїженим від страху волосєм, що перестав доперва кричати, коли побачив перед собою людей. Тепер вияснив він, яким способом найшов ся в возі і чому так кричав. Я заснув, оповідав він, в часі, коли нас перевозили до в'язниці. Тому, що нас було більше, відведено тамтих до в'язниці, а мене забули забрати. Я спав так аж до тепер. Коли однак збудив ся, диткнув ся я до зимної стіни воза (бо стіни виложені цератою). Мені станули тоді перед очима всі мої минувші вчинки і мене зібрав такий страх, що я був близький божевілья. Се було причиною, чому я так кричав.

Той случай показує, що совість не завмирає навіть в найгіршій чоловіці, і виступає з тим більшою силою, чим довше її хтось насилував. А страх, який опановує такого чоловіка, є найлучшим доказом, як тяжко мстить ся совість на проступнику вже в тім житю. Тому щасливий такий чоловік, що в карнім законом не входить в колізію, але ще щасливіший сей чоловік, що не провиняє ся против Божого закона.

Оповіді.

— В Раві рускій відбудуть ся в понеділок 12. грудня в локалю „Бесіди“ (дім Ноцка) сходина філії „Сільского Господаря“ о год. 2. по полудни. Тема відчиту: Чи і коли уживати штучних навозів?

— Іменованя. Львівський висший суд краєвий іменував ст. офіціяла канц. в Печеніжині, Йос. Бабе, ведучим ґрунтові книги в Стрию, ст. офіціялом канц.: Сам. Тірка в Золочеві і Мойс. Цвілінґа в Печеніжині. — Цісар іменував стар. інспектора залізничого д-ра Ів. Голиньского заступником директора в VI. кл. ранґи і надав єму титул правительственого радника.

— Конкурс. Головний Виділ Тов-а „Просвьіта“ у Львові оголошує на основі статута фонду ім. Івана Череватенка конкурс на дві премії по 250 К за написанє двох науко-популярних розвідок в українській мові. Конкурсів творці мають відповідати отсим вимогам: 1) Твори мусять бути ориґинальні, нігде ще не друквані, писані для широких мас народа, та мають популяризувати здобутки свѣтової науки. 2) Не можуть захвалювати неволі, панованя одного народу або громадского стану над другим, як також не можуть бути змісту конфесійного. 3) Українська мова пишменному Українцеві на всьому просторі, де живуть наші люди. 4) Твори не можуть бути обємом менші двох аркушів друку. Праці належить надсилати до Головного Виділу Тов-а „Просвьіта“ у Львові дв 31. грудня 1911. Власноручний підпис автора має бути поміщений в особній запечатаній коверті. Преміований твір остає власністю автора, але друкаючи єго, автор не має права робити відмін противних повисшим умовам. Вислід конкурсу оголосить Товариство в своїому часі. У Львові, дня 6. грудня 1910. За Головний Виділ Тов-а „Просвьіта“ у Львові: Іван Кивелюк, голова. Др. Іван Брик, секретар.

Наука, штука і література.

— Нові книжки. Київське видавництво „Життя й мистецтво“ видало книжку поезій Максима Рильского; „На білих островах“. — У Києві вийшла популярна книжочка К. Михайлюка: „Про годування телят“.

— „Енеїда“. Перша вистава „Енеїди“ — як пише „Рада“ — пройшла вчера в театрі д. Садовского в Києві з величезним успіхом. Театр був повнісенький. Публика сердечно вита-

ла авторів М. Лисенка і М. Садовського. Піднесе-но коштовні подарунки. Сегодня оперета йде другий раз, в суботу третій. Можна наперед сказа-ти, що усіх „Енеїди“ забезпечений у Києві на весь сезон. До Києва поїхав також директор на шого театру п. Стадник, щоби приглянути ся виставі „Енеїди“ і придбати її для нашої сцени. Судячи по сій нотатці „Ради“ можемо надіяти ся, що дир. Стадник влучить сю оперу до репер-туару нашого театру.

— Календар „Просвіти“ на 1911 рік, річник XXXIV, містить на 376 сторонах 4 ки крім календаря, отсі статі: П. Часть літературна: Б. Грінченко: До праці. Богдан Левкий: З сумних часів. — Кальнишевский у неволі. Вибір з творів Маркіяна Шашкевича. Б. Грінченко: Олеся. Малицка: Рідна школа (вірш). Б. Грінченко: Ка-вуни. — Хлібороб (вірш). А. Лотоцький: Під Вин-ницею. (Оповідане з 1651. р.). О. Грицай: До свободи (вірш). Шевченко: Над Дніпровою сагою. П. Люті: Жюра старого кайданяра. (Оповідане) перекл. з франц. З Озаркевичів Н. К. О. Кова-ленко: Українська ніч (вірш). Л. Гарашавін: Яруга серед дороги. (Сербске оповідане). Вольфганг Ге-те: Кобзар. Переклад Дм. Йос. Ш. Часть научна: Іван Брик: Століте уродин Маркіяна Шашкевича. Крипякевич: Княжий город Галич. Л.: Головні основи австрійської конституції. IV. Часть лікар-ська: Др. Евген Озаркевич: Дещо з патології не-дуг. Е. О.: Що то є сон? Др. Ярослав Грушкевич: Про трахому. Е. О.: Про мешкане. V. Часть ветери-нарійна: Зворотні хвороби у звірят. VI. Часть су-спільна: І. К.: Про конскрипцію або спис людности. Др. Филип Евин: Шануймо рідну мову. Микола Чайковський: Про алькогголізм. Матвій Яворський: Купони і неужитки на цілі Р. Т. П. Др. Ф. Евин: Злоба ушкода чужої власности, крадіж, спр-невіренє і обман після „Lex Offner“. Ставте звірцеві читальняні дома. VII. Часть економічно господарска: Сидір Кузик: Перші кроки нашої господарської діяльности. А. Жук: Краєве това-риство господарске „Сільский Господар“ у Льво-ві. С. К.: Господарска школа тов-а „Просвіта“ в Милованю. А. Жук: Українські кооперативні спілки в Галичині в 1909 році. А. Жук: Перша українська хліборобска вистава в Стрию. Орга-нізаційно рідний промисл фабричний. Андрій Ку-рилас: Як робить ся рахункове замкненє крамниць. VIII. Часть педагогічна. Ч. Тонбер: Катехизм для родичів. М. Г.: Українські приватні гімназії. А. Жук: Українські бурси в Галичині. IX. З року на рік: Др. Евген Левицкий: Найважнійші істо-ричні події за час від вересня 1909 до вересня 1910. Вол. Дорошенко: Російська Україна (огляд житя закордонних Українців за час від жовтня 1909 до жовтня 1910). X. Посмертні згадки. Ки-рило Валецький. Юстин Панькевич. Марко Кро-пивницький. Борис Грінченко. Данило Межелита. Василь Доманицкий. XI. Гумор і забава: Жарти. Конкурсні загадки. XII. Часть інформаційна. Почтові постанови. Інформації для їдучих залі-зницями. Міри і ваги. Монети австро-угорскі і заграничні. Поверхня землі. Таблиця відсоткова і короткий спосіб обчислення відсотків за дні. Скалі стемплові і податок особисто-доход. Ка-лендар вагітности домашних звірят. Тарифа о-плат за їзду фіякрами і дорожками в окрузі міста Львова. Приїзд і виїзд залізничних поїздів на важнійших стациях Галичини і Буковини. Взори найважнійших подань і спорових письм. Важнійші ярмарки і торги в рускій части Гали-чини і Буковини. Коротка наука рахованя. Кіль-ко висівати і як видають господарскі насіння. Управа держави. Управа краю. Платня за підво-ди. Провідник по Львові. Адвокати Українці в Галичині і Буковині. Нотарі Українці. Лікарі У-країнці. Архітекти, інжнери, геометри і техніки Українці. Ремісники майстри, члени тов. „Зоря“ у Львові. Міска електрична залізниця у Львові. Виказ улиць і площі міста Львова з означенем части міста. Зміна трамваєвої тарифи (до стор. 63 части інформаційної). Витяг з тарифи стем-плевої. Що повинно бути в кожній рускій гро-маді. Три услія доброго поведження. Українско-руска преса. Короткий витяг із статута тов. „Просвіта“. XIII. Оголошеня.

Телеграми

в дня 9. грудня.

Бідень. В палаті послів розпочало ся нині перше читанє банкового закона.

Прага. Міска рада хоче завести громадский податок від музичних інструментів. (Львів міг би зробити тим самим способом інтерес на ката-рцках і арістонах та на розстроєних форте-пьянах).

Новий Йорк. З Ліми доносять, що болівійске війско напало на перувіанську залогу в Гвайна-баль і багато жовніврів поубивало або поранило.

Тижневий звіт Торговельної і промислової палати про ціни збіжжя і продуктів у Львові від 28. листопада до 4. грудня 1910.

за 50 клг.

Пшениця	10.30—10.50	К
Жито	7.20— 7.40	К
Ячмінь броварняний	7.50— 8.50	К
Ячмінь на пашу	7.25— 7.45	К
Овес	7.30— 7.60	К
Кукурудза	0.00— 0.00	К
Гречка	6.25— 6.50	К
Горох до вареня	11.25—13.25	К
Горох на пашу	7.20— 7.45	К
Бобик	7.10— 7.40	К
Конюшина червона	71.00—82.00	К
Конюшина біла	93.00—103.00	К
Конюшина шведска	62.00—77.00	К
Тимотка	36.00—39.00	К
Ріпак зимовий	12.10—13.00	К
Насіне конопл.	00.00—00.00	К
Хміль старий	93.00—103.00	К
Хміль новий	95.00—116.0	К

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 1. до 16. грудня 1910.

Найгарнійша сензация.

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представленє. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Глядаю старшої помічниці

з поважними порученнями до веденя невеликої чисто домашої господарки. — С. Вінтонякова в Утішкові, п. Красне-дворець.

„ДОСТАВА“

у Львові, ул. Руска ч. 20

в Станіславові, ул. Смольки 1

спровадила нові матерії на ризи і хоругви, — металеві виробы (чаші, ліхтарі і крести) і різьби (кивотя, процесіональні вітварці).

Поручає випробованих різбарів для іконо-стасів і престолів та малярів для церков.

Золочене чаш і направи риз просить ся ви-силати просто до Львова.

Платить за вклякдові гроші 6%!

БЮРО БУДІВЛЯНЕ

Теодора Мельничука

ЯРОСЛАВІ

ПЕРЕМИШЛІ

(Народний Дім).

приймає до виконаня пляни і кошториси церков, каплиць, приходств, мешкальних домів, як також управу і підприємства всяких будівель. (6—10)

Для прикрашеня

комнат і Читалехь!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовині і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Дніпром

Картини Сластьона виконані в артист. інституті Ангерера у Відні у величині 24+30 см. можна набути в кни-гарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з ровпродажи жертвував радя. Ол. Барвіньский на памятник Т. Шев-ченкови в Києві.

Телефон 788. — Конто щадниці почтової 25.261.

Товариство взаємних обезпечень

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпеченя будинків, збіжжя і зварядів господарских, від шкід огне-вих під корисними услівями, числить умірковані премії за обез-печеня,

ліквідує шкоди безпроволочно по жа-рі,

уділяє обезпеченим членам з річної надвижки звороти.

За рік 1909 припадає на користь чле-нів зворот 10%.

Поліси „Дністра“ приймає при позич-ках Банк краєвий у Львові і в Чер-нівцях, Галицка Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на жите в Товаристві взаємних обезпечень в Кракові. Інформатії до обез-печень уділяють агенції „Дністра“.

Зголшеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де еще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1909 виносять:

Фонд резервовий і резерва премій К 2,146.977.—; инші фонди К 594.647.—; разом К 2,781.624.—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—2.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	10:05
Кракова	7:27	10:10	1:15 Б	8:40	2:30
Тарнова	—	—	1:05	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:53	9:30
Черновець	—	—	—	6:35	12:20
Станіславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:21	—	—	—
Ходорова	5:15 Г	—	—	—	—
Стрия	7:28	11:45	4:25	7:41	11:02
Стрия	—	—	—	10:19 Д	—
Самбора	8:00	9:58	2:00	—	9:00
Рава рускої	7:32	12:00	—	8:00	—
Яворова	8:15	—	5:00	—	—
Брухович	7:32	1:05 Л	1:53 З	8:00	9:25 З
Брухович	7:49 К	1:20	4:10 З	3:26 К	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12:10
Янова	8:15	1:10 К	5:00	9:26 К	10:07 К
Любіня	8:00	9:38	2:00	9:00	11:40 Р
На Підзамче з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:17	10:13
Бродів	7:01	—	2:00	5:17	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	—
Винник	7:26	—	—	6:29	11:55 А
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:33	—	—	9:28
Винник	7:10	—	—	6:13	11:39 А
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	4:5	8:25	3:10	6:55	11:10
Кракова	6:04	8:40	3:55	7:45	12:40
Кракова	—	—	2:45	6:04	—
Мшани	—	—	3:30	5:41	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:10	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:35
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:56
Станіславова	—	—	2:52	—	—
Коломиї	—	—	—	5:59	—
Ходорова	—	—	—	8:23 В	—
Стрия	7:30	10:15	1:45	6:50	11:25
Самбора	6:00	9:05	3:40	—	10:40
Рава рускої	7:34	—	2:30	7:10	11:35 З
Яворова	8:20	—	—	6:30	—
Брухович	6:13	10:05 Л	2:35 З	8:38 З	11:35 З
Брухович	7:34	12:25 З	4:24 З	7:10	—
Брухович	5:58	—	—	6:16	—
Підгаєць	8:20	10:20 К	1:35 Н	3:35	6:39 К
Янова	—	9:05	2:15 Р	3:40	10:40
Любіня	6:00	—	—	—	—
З Підзамча о:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:33	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:33	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	—	—	1:30	—	11:35 А
З Личаків до:					
Підгаєць	6:31	—	—	6:50	—
Винник	—	—	1:49	—	10:54

ЗАМІТКА: Поспінні поїзди печатані товстим дру-гом. — *) Лише в неділі.

А = лише в середі і суботи. — Б = від 15:6 до 30/9 щоденно; В = в день перед кождою неділю і свята-ми обох обрядів. — Г = в день по кожній неділі і свята-ти обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в неділі і рим-кат. свята. — З = від 1/6. до 30/9. щоденно. — К = від 1/5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1/6 до 318. щоденно. — Н = від 1/5. до 11/9. в неділі і рим. кат свята. — Р = від 15/5. до 11/9. в неділі і рим. кат свята.